

Aloite vuorovaikutuksen järjestämisestä ja luonto- ja virkistysarvojen huomioinnista Vaasan kaupungin metsäsuunnitelman laadinnassa

Vaasan kaupunki on tänä vuonna laatimassa uuden metsäsuunnitelman. Me allekirjoittaneet vaasalaiset yhdistykset haluamme tuoda esiin näkemyksemme koskien vuorovaikutuksen järjestämistä ja luonto- ja virkistysarvojen huomioimista metsäsuunnitelman laadinnassa.

Vuorovaikutus

Vaasan kaupunki omistaa noin 4000 hehtaaria metsää. Kaupungin metsillä on keskeinen rooli metsäluonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä ja ilmastonmuutoksen hillinnässä. Kaupungin metsänhoito vaikuttaa lukuisten vaasalaisten lähiympäristöön sekä luonnossa tapahtuvaan ulkoiluun.

Metsäsuunnitelman laadintaan tulee liittyä aikaisempaa laadukkaampi vuorovaikutus, jossa tarjotaan myös todellisia vaikutusmahdollisuuksia. Esitämme, että osallisille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa suunnitelman tavoitteisiin, lähtötietoihin ja aikatauluun jo ennen varsinaisen metsäsuunnittelun aloittamista. Mallia voi hakea kaavoituksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma -vaiheesta. Täydentävänä toimenpiteenä kaupunki voi järjestää kyselyn kuntalaisille, jossa kartoitetaan heidän näkemyksiä metsänhoidosta ja heille tärkeistä metsäalueista. Kyselyssä voidaan hyödyntää kaupungin karttapalveluja ja tarjota niiden avulla kuntalaisille mahdollisuus kommentoida viheralue- tai kuviotasoisesti sitä, onko alueilla/kuvioilla perusteita metsänhoitoon vai metsien kehittämiseen mahdollisimman luonnontilassa.

Metsäsuunnitelman luonnoksen nähtävilläoloaika tulee olla riittävän pitkä, jotta osallisilla on aito mahdollisuus perehtyä siihen. Aikaisemmin metsäsuunnitelman luonnos on ollut nähtävillä vain paperillisena versiona kaupungin tiloissa. Tämä ei mielestämme tänä päivänä riittävästi takaa kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia. Luonnos pitää olla nähtävillä myös netissä, mielellään niin että sitä voi kommentoida kuvioittain nettipalvelun kautta. Kaupunginosayhdistysten sekä luonnonsuojelu- ja ulkoilujärjestöjen näkemyksiä on luontevaa koota myös perinteisen lausunnonpyyntömenettelyn kautta.

Laadukkaaseen vuorovaikutukseen kuuluu myös vastinekäytäntö sekä se, että luonnoksiin ollaan valmiita tekemään muutoksia, mikäli tätä riittävän hyvillä perusteilla esitetään.

Metsäsuunnitelman tilaaminen

Nykyinen kaupungin metsäsuunnitelma on laadittu vuosille 2010-2019. Suunnitelmassa on paljon sellaista (mm. voimakkaita hakkuita luonto- ja virkistysarvoiltaan merkittävillä alueilla), minkä takia sitä ei ole voitu sellaisenaan toteuttaa. Tuleva suunnitelma tulisi laatia siten, että se on pääosaltaan toteuttamiskelpoinen. Tämä vaatii sitä, että suunnitelmaa tilattaessa on riittävä kokonaisnäkemys siitä, millaista metsänkäsittelyä Vaasan kaupunki metsissään haluaa tai ei halua harjoittaa.

Esitämme kaupungille, että tulevassa metsäsuunnitelmassa painotetaan metsien luonto- ja virkistysarvojen huomiointia metsien talouskäytön sijaan. Suunnitelman tekijäksi tulee valita taho, jolla on aikaisempaa kokemusta kaupunki- tai virkistysmetsien hoidon suunnittelusta,

mukaan lukien luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön huomioon ottaminen. Tämä on huomioitava jo suunnitelman kilpailutuksessa. Mikäli tämä ei jostain syystä ole mahdollista, luonto- ja virkistysarvoja voidaan painottaa myös pitämällä suunnitelman hakkuumäärät maltillisina.

Eniten kritiikkiä aiheuttaville toimenpiteille, kuten avohakkuille sekä kunnostusojituksille ei kaupunkimetsissä yleensä ole tarvetta tai niille on toimivia vaihtoehtoja. Vältettävät toimenpiteet on syytä ohjeistaa jo ennen suunnitelman laadintaa riittävän tarkasti. Kaupungille laadittavassa metsäsuunnitelmassa ei ole myöskään perusteita pyrkiä huomioimaan talousmetsien hoidossa käytettyjä suositeltavia uudistushakkuuikiä, yms.

Luonto- ja virkistysarvojen huomiointi suunnittelussa

Virkistysarvojen huomiointi metsäsuunnittelussa on esimerkiksi maiseman ja metsän tunnun vaaliminen ja ulkoilureittien turvallisuudesta huolehtiminen. **Tulevassa metsäsuunnitelmassa virkistysarvoja tulee huomioida erityisesti välttämällä laajoja uudistushakkuita ja metsän tuntua heikentäviä harvennushakkuita.**

Esitämme, että kaupunki selvittää metsäsuunnittelun yhteydessä koulujen ja päiväkotien opetuksessa ja metsämörritoiminnassa käyttämiä metsiköitä, ja turvaa metsäsuunnitelmassa niiden säilyminen luonnonmukaisina ja turvallisina. Talvena 2017-2018 kaupunki hakkasi Huutoniemen koulun luontokerhon käyttämää metsikköä siemenpuuasentoon, luultavasti epätietoisena luontokerhon toiminnasta – tällaisia vahinkoja olisi jatkossa hyvä välttää.

Talousmetsäpainotteisessa perusmetsäsuunnitelmassa luonnoaltaan arvokkaiden kohteiden tunnistaminen pohjautuu usein metsälain 10 §:n mukaisten pienialaisten tai taloudellisesti vähämerkityksellisten avainbiotooppien tunnistamiseen. Tämä ei kuitenkaan tunnista kuin vähäisen osan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaista kohteista, muun muassa kaikki kangasmetsäluontotyytit sekä osa runsaspuustoisimmista korpityypeistä puuttuu metsälakikohteista.

Vaasan kaupungin kaltaisen merkittävän metsänomistajan tulee huolehtia luontoarvojen huomioinnista perusmetsänomistajaa paremmin, siksi metsäsuunnitelman osana on syytä teettää myös metsäisten luontoarvojen selvitys. Kustannustehokkain tapa on kartoittaa maastotöiden yhteydessä metsälain 10 § elinympäristöjen lisäksi myös METSO-ohjelman luonnontieteellisten valintaperusteiden (Syrjänen ym. 2016) kriteerit täyttävät luokkien I, II ja III metsät. Suunnitelman tekijällä on syytä olla käytössä myös kaupungin omat luontotiedot. Myös paikallisilla luontojärjestöillä on tiedetysti arvokkaisiin metsäkohteisiin sekä lajistoon liittyvää huomionarvoista tietoa.

Vaasassa on kaikki perusteet huomioida uudella suunnitelmakerroksella luonnoaltaan arvokkaat useamman metsikkökuvion kokonaisuudet, eri kokoluokan kosteikot sekä sellaiset metsiköt, joilla on rakenteensa ja lahopuustoisuutensa vuoksi erityistä potentiaalia toimia uhanalaisten ja vaatelaiden metsälajien elinympäristöinä. Tehokkain keino säilyttää kyseiset arvot on useimmiten se, että kuvio/alueet rajataan metsänkäsittelyn ulkopuolelle. Tilanteissa, joissa arvokas alue rajautuu teihin, tontteihin, ulkoilureitteihin tai sähkölinjoihin, on usein perusteet max. puun mitan hoitovyöhykkeeseen.

Lisätietoja:

Tietoa yhdeksästä METSO-kriteerejä täyttävästä metsiköstä kaupungin mailla löytyy "Vaasan ja Mustasaaren arvometsiä – 10 suojeluehdotusta luonnon ja ihmisten hyväksi"-suojeluesityksestä:

https://web.sll.fi/pohjanmaa/vaasa/copy_of_VaasanjaMustasaarenarvometsi10suojeluehdotustaluonnonjaihmistenhvyksi.7.3.2017.pdf

Monipuolinen listaus 2010-luvun kaupunkimetsänhoidossa huomiointia ansaitsevista luonto- ja lajistokohteista löytyy Vantaan metsänhoidon periaatteet 2017-2030-julkaisusta:

https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/131405_Metsanhoidon_periaatteet_2017-2030.pdf

Virkistysmetsien hallittuun luonnontilaan tähtäävää metsänhoitoa kuvataan Suomen Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin Kuntametsäoppaassa:

<https://www.sll.fi/app/uploads/sites/19/2018/12/KM-30-valmis-1.01.pdf>

Koulumetsien merkityksestä ja hoidosta löytyy tietoa mm. Suomen luonnonsuojeluliiton, Suomen ladun ja Kuntaliiton julkaisemasta koulumetsäoppaasta:

<https://www.sll.fi/app/uploads/2018/08/Koulumetsaopas2014.pdf>

Aloitteen yhteyshenkilöt:

Pentti Kananoja, 06 456 1106, pentti.kananoja@elisanet.fi

Asseri Laitinen, 044 5664290, asseri.laitinen@gmail.com

Anne Paadar, 050 3514551, anne.paadar@gmail.com

Juha-Matti Huhta, 050 334 1145, jmhuhta@hotmail.com

Birthe Weijola, 050 3239037, birthe.weijola@gmail.com

Vaasassa 4.3.2019

Kyrön Seudun Luonnonsuojeluyhdistys ry

Hannu Lehtiö, puheenjohtaja

Pentti Kananoja, sihteeri

Luonto-Liitto Pohjanmaa ry

Asseri Laitinen, puheenjohtaja

Merenkurkun lintutieteellinen yhdistys ry

Anne Paadar, puheenjohtaja

Vaasan kantakaupungin asukasyhdistys ry / Invånarföreningen i centrala Vasa rf

Birgitta Lång, puheenjohtaja

Vaasan Melaniemi-yhdistys ry

Pasi Lehtisalo, puheenjohtaja

Vaasan ympäristöseura – Vasa miljöförening ry

Matti Tuomaala, puheenjohtaja

Lasse Villanen, sihteeri

Jakelu:

Vaasan kaupungin tekninen toimi: Teknisen toimen johtaja Markku Järvelä

Vaasan kaupungin kuntatekniikka: Kuntatekniikan johtaja Markku Litmanen

Vaasan kaupungin viheralueyksikkö: Viheraluepäällikkö Timo Jousmäki, Metsätalousinsinööri Johan Holmfors

Vaasan kaupungin ympäristötoimi: Ympäristötoimen johtaja Christer Hangelin

Vaasan kaupungin kaavoitus: Maisema-arkkitehti Annukka Kuoppala, Viheraluesuunnittelija Hanna Vallinmäki

Kaupungin perustaman metsäsuunnitelman projektiryhmän jäsenet

Vaasan teknisen lautakunnan jäsenet